

VERKIEZINGSPROGRAMMA

TIJD VOOR EEN

NIEUW SOCIAAL CONTRACT

IN ZOETERMEER

Verkiezingsprogramma voor de gemeenteraadsverkiezingen op 18 maart 2026 in Zoetermeer. Ingestemd door de Algemene Ledenvergadering op 12 januari 2026.

nsc
ZOETERMEER

TIJD VOOR EEN NIEUW SOCIAAL CONTRACT IN ZOETERMEER

**GOED BESTUUR, BESTAANSZEKERHEID EN WEERBAARHEID ALS
FUNDAMENT VOOR EEN STERKE GEMEENTE**

Verkiezingsprogramma

Verkiezingsprogramma voor de gemeenteraadsverkiezingen op 18 maart 2026 in Zoetermeer. Ingestemd door de Algemene Ledenvergadering van NSC op 12 januari 2026.

Coverfoto: Ardito Fotografie, Zoetermeer

INHOUDSOPGAVE

Onze samenleving, onze kracht!	3
Goed bestuur: de gemeente is er voor de inwoners – niet andersom!	3
Bestaanszekerheid: geen mens mag kopje onder gaan in de regels	3
Weerbaarheid: staan we sterk als samenleving?.....	4
Nieuw Sociaal Contract.....	4
Nieuw Sociaal Contract in Zoetermeer	5
De grootste uitdagingen voor Zoetermeer	7
Veel Zoetermeeders komen moeilijk rond	7
Veel Zoetermeeders komen moeilijk aan een woning	8
De gemeente werkt niet snel genoeg.....	8
Dit is waar we voor gáán!.....	9
1 Een zeker bestaan, weg uit armoede en schulden	10
2 Sneller bouwen, beter wonen	14
3 Wie werken kan werkt	18
4 Kinderen zijn onze toekomst	21
5 De gemeente is er voor de inwoners – niet andersom!	24
6 Een schone gemeente	28
7 Een veilige gemeente	30
8 Een samenleving met een verhaal	33

Onze samenleving, onze kracht!

Zoetermeer is meer dan alleen een plek op de kaart. Wij zijn een samenleving van mensen – geworteld in gedeelde waarden, verhalen en gebruiken, en een herkenbare omgeving van straten, gebouwen en taal. Nieuw Sociaal Contract staat pal voor dit lokale verhaal. Dat verhaal verdient bescherming én toekomst. Maar dat gaat niet vanzelf. De overheid die het dichtst bij ons staat – de gemeente – moet zich voortdurend richten op de behoeften van de inwoners. Daarom bouwen wij aan drie fundamenten: goed bestuur, bestaanszekerheid en een weerbare samenleving.

Goed bestuur: de gemeente is er voor de inwoners – niet andersom!

Een schone, veilige gemeente bouwen we als gemeente en inwoners samen – met duidelijke afspraken, een snelle reactie vanuit de overheid en ruimte voor bewoners om mee te doen. Een leefbare buurt is geen extraatje – het is een basisvoorwaarde voor een samenleving die werkt. Alleen echte invloed van burgers op het gemeentebeleid leidt tot vertrouwen onder de inwoners. Bij armoedebestrijding, sociaal beleid en goede huisvesting draait het niet om mooie verhalen, maar om concrete maatregelen die ook mede door burgers zelf worden ingebracht, gedragen en getoetst – en eventueel uitgevoerd. Zoals maatregelen die leiden tot meer woningen, bijvoorbeeld snellere bouwvergunningen voor kansrijke locaties en sneller kunnen splitsen en optoppen van woningen. Daarbij wil Nieuw Sociaal Contract maximaal ruimte geven voor burgerinitiatieven en bedrijven die zich maatschappelijk inzetten voor de Zoetermeerse samenleving. Inwoners en ondernemers moeten kunnen rekenen op een lokale overheid die transparant, dichtbij, betrouwbaar en aanspreekbaar is.

Bestaanszekerheid: geen mens mag kopje onder gaan in de regels

Een constante druk van armoede en schulden heeft enorme gevolgen voor veel van onze inwoners. Nieuw Sociaal Contract wil radicaal het vertrouwen herstellen. Minder bureaucratie, meer menselijke maat: communiceren in begrijpelijke taal en niet iedere keer opnieuw je gegevens op moeten geven bij gemeentelijke instanties. Snelle en duidelijke hulpverlening door de juiste instantie, waarbij menselijk contact altijd

mogelijk blijft. Bijzondere aandacht moet er zijn voor kinderen in onze samenleving: ieder kind heeft recht op een goede toekomst. Hier zetten we in op goed en bereikbaar onderwijs, een actieve aanpak van thuiszitters en een kindernoodfonds zonder bureaucratie. Hulp moet goed georganiseerd zijn, op gezinsniveau: één gezin, één regisseur en één plan. Niet alleen vanuit de Jeugdwet, maar 'Zoetermeer-breed', dus ook Wmo en Participatiewet en ook de gemeentelijke belastingdienst en -incasso.

Weerbaarheid: staan we sterk als samenleving?

We leven in tijden van grote verandering. Wat vanzelfsprekend was, is onzeker geworden. Ons land wordt bedreigd: fysiek, digitaal en hybride. Nieuw Sociaal Contract wil dat we daar weerbaar voor zijn, ook in Zoetermeer. Dat is een gedeelde verantwoordelijkheid van gemeente en samenleving. Nieuw Sociaal Contract ziet juist nu kansen om onze Zoetermeerse samenleving weerbaarder te maken. We investeren in een samenleving waarin inwoners elkaar helpen en de voorzieningen in orde zijn. Want een weerbare samenleving is ons krachtigste wapen. Maar als we verwachten dat inwoners klaarstaan voor hun gemeente, dan moet hun gemeente ook voor hén klaarstaan. Iedereen moet veel meer verzekerd zijn van een basis voor bestaanszekerheid: een huis, voldoende inkomen om rond te komen en rechtszekerheid. Pas dan kunnen we weerbaar zijn.

Nieuw Sociaal Contract

De wereld verandert in een razend tempo. Waarden en tradities zoals we die kenden, staan onder druk. Al die veranderingen in de maatschappij kunnen mensen onzeker maken. Ook in hun eigen leven worstelen mensen met grote uitdagingen: door de woningnood is een (betaalbare) woning niet meer te vinden, de zorg kampt met lange wachtlijsten, de boodschappen blijven duur en de energieprijzen hoog. Een vaste baan en een stabiel inkomen om van te kunnen leven zijn voor veel mensen allang geen vanzelfsprekendheid meer. Daarom wil Nieuw Sociaal Contract, landelijk, maar ook in Zoetermeer, vechten voor een beleid dat mensen zekerheid, bescherming en hoop op een betere toekomst biedt. Nieuw Sociaal Contract kiest voor bestaanszekerheid voor mensen, gezinnen, ondernemers en anderen. Zij moeten centraal staan in de

beslissingen die de politiek neemt. De overheid moet mensen dienen, niet andersom. Dat vraagt om politieke focus op oplossingen waar mensen echt iets aan hebben. Daarom moet bij het maken van beleid de burger centraal staan. Hun ervaringen, inzichten en zorgen vormen het uitgangspunt. De overheid sluit daarbij aan – niet andersom.

Tegelijkertijd komt Nieuw Sociaal Contract op voor de Nederlandse identiteit en cultuur, geschiedenis en traditie. Nederland moet een land zijn van gedeelde waarden en gemeenschapszin. We keren ons af van het neoliberalisme, waarin het eigenbelang centraal lijkt te staan en de sterksten het meeste krijgen. En we willen geen populisme, wat gouden bergen belooft maar niet met oplossingen komt die de burger nodig heeft. We staan voor realistische politiek en een zorgzame samenleving met trotse burgers.

Nieuw Sociaal Contract in Zoetermeer

De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan van de gemeente. De gemeenteraad heeft drie kerntaken: het stellen van kaders voor gemeentelijk beleid en financiën, het controleren van het dagelijkse bestuur (het college van burgemeester en wethouders) en het vertegenwoordigen van de inwoners. Nieuw Sociaal Contract kiest voor een lokale overheid die dichtbij is, fatsoenlijk handelt en gezond verstand toepast. Geen vage beloftes, maar plannen die werken, gezien vanuit het perspectief van de inwoners, bedrijven of instanties in de stad. Een stad waarin iedereen meetelt, waarin alle kinderen kansen krijgen, en waar het fijn wonen is. Maar ook een stad waarin bestuurders hun beloftes waarmaken en handelen in het belang van de stad en de inwoners. Daarom hoort de gemeente volledig controleerbaar en transparant te zijn. Bestuurders horen helder te kunnen uitleggen waarom beslissingen worden genomen en hoe beleid wordt uitgevoerd. Verantwoording afleggen aan de gemeenteraad én aan inwoners is geen formaliteit, maar een vanzelfsprekend onderdeel van goed bestuur. Alleen zo ontstaat een betrouwbare gemeente die doet wat zij belooft en die herkenbaar werkt in het belang van de burger.

In de Zoetermeerse gemeenteraad wil Nieuw Sociaal Contract, met onder andere signalen vanuit de inwoners, waar nodig 'de luis in de pels' van het college van

burgemeester en wethouders zijn. Ons verkiezingsprogramma markeert de koers die wij voor ogen hebben, maar ons werk beperkt zich daar niet toe. Wij willen werken aan een stad waar het voor iedereen goed wonen, werken en leven is. Daarbij schroomt Nieuw Sociaal Contract er niet voor om kritische vragen te stellen en beleid te toetsen aan de normen van goed bestuur.

In dit eerste Zoetermeerse verkiezingsprogramma van Nieuw Sociaal Contract kunnen niet alle onderwerpen benoemd worden die van belang (kunnen) zijn voor onze stad en onze samenleving. Dat wil niet zeggen dat wat niet is benoemd in dit verkiezingsprogramma niet belangrijk is of niet opgepakt zal worden. Ook buiten dit verkiezingsprogramma om pakt Nieuw Sociaal Contract op wat belangrijk is om op te pakken. Voor en met de Zoetermeerse inwoners, bedrijven en instanties.

De grootste uitdagingen voor Zoetermeer

Zoetermeer neemt op de woonaantrekkelijkheidsindex in de Atlas voor gemeenten 2025 de 17de plek in (van de 342 gemeentes in Nederland). Dat is niet slecht. Maar toch staat Zoetermeer voor grote uitdagingen. Te veel inwoners ervaren dat de stad niet meer voor hen werkt. De woningmarkt zit muurvast: starters, jongeren en ouderen vinden geen betaalbare of passende woning. Tegelijkertijd worstelen duizenden gezinnen met het betalen van hun vaste lasten, terwijl de hulp vanuit de gemeente vaak te laat komt of te ingewikkeld is. Daarbovenop wordt de overheid in Zoetermeer door veel inwoners en bedrijven als traag en bureaucratisch ervaren, of het nu gaat om vergunningen, hulpverlening of initiatieven van bewoners. Nieuw Sociaal Contract ziet deze drie thema's: de financiële bestaanszekerheid, het enorme woningtekort en een trage overheid, als de grootste uitdagingen van deze tijd. Wij geloven dat het anders kan én anders moet: met eerlijk bestuur, menselijke maat en duidelijke keuzes voor de toekomst van Zoetermeer.

Veel Zoetermeeders komen moeilijk rond

In Zoetermeer groeit het aantal huishoudens dat financieel vastloopt, ook als er sprake is van betaald werk. 10,6 procent van de Zoetermeerse huishoudens heeft te maken met geregistreerde problematische schulden (bron: CBS, Regionale Monitor Brede Welvaart 2023). De stapeling van kosten voor energie, zorg, wonen en boodschappen maakt het steeds moeilijker om rond te komen. Toch verdwalen mensen vaak in loketten, regels en formulieren, juist op het moment dat ze hulp het hardst nodig hebben.

Nieuw Sociaal Contract kiest voor een gemeente die dichtbij is en écht helpt: gericht op het voorkomen van armoede in plaats van achteraf repareren. Dat betekent vroegtijdige signalering, duidelijke communicatie en persoonlijke dienstverlening op maat. We willen dat inwoners niet langer van het kastje naar de muur worden gestuurd, maar voor hun probleem of vraag één aanspreekpunt hebben, dat regelt wat nodig is. Wat al bekend is, hoeft niet opnieuw gevraagd te worden. Jaarlijks continueren, alleen wijzigingen doorgeven, en uitgaan van vertrouwen in plaats van wantrouwen moet de

norm worden. Controle vindt achteraf plaats, niet vooraf via overbodige bureaucratie. Zo bouwen we aan een Zoetermeer waarin iedereen kan meedoen, ook wie het nu moeilijk heeft.

Veel Zoetermeeders komen moeilijk aan een woning

Zoetermeer kampt, ondanks de bijna 58.000 woningen, met een fors woningtekort dat oploopt tot duizenden woningen. Jongeren, starters en gezinnen wachten jarenlang op een betaalbare woning, terwijl de doorstroming stopt en de huren blijven stijgen. Bij Woonnet Haaglanden (een website met het aanbod van de vrijkomende sociale huurwoningen van alle woningcorporaties in de regio Haaglanden) staan momenteel ongeveer 25.000 Zoetermeeders ingeschreven als woningzoekende, hoewel dat niet wil zeggen dat die allemaal actief op zoek zijn naar een andere woning.

Nieuw Sociaal Contract vindt dat wonen weer een grondrecht moet zijn in plaats van een marktvraagstuk. De overheid moet meer de regie nemen; er is de afgelopen decennia te veel overgelaten aan de markt. Wij pleiten voor een versnelde, maar zorgvuldige bouw van ten minste 10.000 extra woningen in Zoetermeer, met prioriteit voor betaalbare koop- en (sociale-)huurwoningen. Daarbij zetten we in op innovatieve bouwmethoden, herontwikkeling van leegstaande gebouwen en het versterken van de sociale-woningvoorraad. De gemeente moet hierbij de regie durven nemen, zonder doorschietende marktwerking of onnodige bureaucratie. Wonen in Zoetermeer moet weer bereikbaar worden voor iedereen.

De gemeente werkt niet snel genoeg

Te vaak ervaren inwoners en ondernemers in Zoetermeer een gemeente die traag, ondoorzichtig en stroperig werkt. Vergunningsprocedures slepen zich voort, initiatieven van bewoners blijven hangen in bureaucratie en woningbouwprojecten lopen onnodige vertraging op. Nieuw Sociaal Contract staat voor een overheid die betrouwbaar, dienstbaar en daadkrachtig is. De gemeente moet geen hindernis zijn, maar een partner die meebeweegt, meedenkt en snel handelt. Wij pleiten voor een radicale vereenvoudiging van procedures waar dat mogelijk is en duidelijke termijnen

en meer ambtelijke capaciteit waar het echt nodig is. Inwoners en bedrijven moeten vooraf weten binnen welke periode zij een antwoord, besluit of vervolgactie kunnen verwachten. Een voorspelbare en tijdige overheid is een noodzakelijke voorwaarde voor vertrouwen. De overheid is er voor de burger – en niet andersom!

Dit is waar we voor gáán!

Nieuw Sociaal Contract strijdt voor het omgekeerde van wat Zoetermeer nu te vaak tekent. Waar het woningtekort mensen klemzet, zetten wij ons in voor een stad waar voldoende betaalbare woningen zijn, zodat jongeren, gezinnen en ouderen perspectief hebben. Waar gezinnen nu moeten kiezen tussen de huur of de boodschappen betalen, bouwen wij aan echte bestaanszekerheid met tijdige, duidelijke en menselijke hulp. Waar de gemeente vandaag nog te vaak traag en gesloten opereert, willen wij een overheid die werkt: snel, duidelijk en aan de zijde van de inwoner. Wij kiezen voor een Zoetermeer dat weer draait om vertrouwen, nabijheid en eerlijk bestuur. Niet de regels, maar de mensen komen op de eerste plaats. De menselijke maat moet leidend zijn.

Inwoners vormen de basis en de kracht van hun samenleving. Zij nemen samen verantwoordelijkheid voor hun straat, buurt of wijk waar dat kan. Daarom geven we ruimte voor eigen initiatief en zorgen we voor echte invloed. De gemeente moet met oplossingen komen voor problemen die door inwoners zelf worden herkend, en niet andersom: geen maatregelen zoeken bij problemen die er in de beleving van inwoners niet zijn. Burgerinitiatieven spelen een cruciale rol in goed bestuur. De gemeente ondersteunt de inwoners waar nodig en mogelijk, met snelle en toegankelijke dienstverlening, zowel digitaal als fysiek. We zorgen voor praktische oplossingen, zonder onnodige regels. Lokale initiatieven krijgen daarom volop ruimte. Of het nu gaat om buurtfeesten, hulp bij schulden, bijeenkomsten voor mensen die eenzaam zijn, hulp bij regelingen die ingaan als een burger meerderjarig wordt of opruimacties: inwoners die willen bijdragen, moeten de steun ontvangen die ze nodig hebben. Samen bouwen we zo aan een sterke, betrokken samenleving – van onderop.

1 Een zeker bestaan, weg uit armoede en schulden

Een alleenstaande ouder met twee kinderen, een deeltijdbaan en een aanvullende bijstandsuitkering moet jongleren met tien verschillende inkomensbronnen, afkomstig van zeven verschillende instanties. Gemiddeld vult hij/zij daar ieder jaar achttien formulieren voor in, alleen al om het hoofd boven water te houden. Dat kan ook in Zoetermeer voorkomen. De armste mensen zuchten onder de rijkste bureaucratie. De overheid heeft een ingewikkeld en ondoorzichtig sociaal/financieel systeem bedacht dat niet doet wat het moet doen. Dat werkt ook door in Zoetermeer. Dat moet anders! Bijvoorbeeld door een één-loket-systeem voor samenhangende problemen. De ICT-systemen van de gemeente moeten deze één-loketgedachte actief ondersteunen, zodat inwoners niet onnodig tijd en moeite kwijt zijn aan herhaalde aanvragen. Dat vermindert bureaucratie, voorkomt dubbele administratieve lasten en geeft de gemeente ruimte om zich te richten op haar kerntaken. Dit concept wordt binnen verschillende overheidssystemen al succesvol toegepast en heeft zijn nut ruimschoots bewezen.

Naar schatting ruim 3.500 inwoners van Zoetermeer hadden in 2023 niet genoeg inkomen of spaargeld om van rond te komen (CBS; nieuwe berekeningswijze). Dat financiële aspect vormt, naast zaken als passende woonruimte en baanzekerheid, een belangrijk onderdeel van bestaanszekerheid. Te veel mensen raken verstrikt in schulden door bureaucratie en ambtelijk wantrouwen, met name vanuit de rijksoverheid. De constante druk van armoede en schulden heeft vérstrekkende gevolgen voor onze inwoners. Nieuw Sociaal Contract wil radicaal vertrouwen herstellen. Minder bureaucratie, meer menselijke maat en snelle en duidelijke hulpverlening. En eenvoudiger toegang tot financiële-ondersteuningsmogelijkheden en kwijtschelding van gemeentelijke lasten. Dat herstel van vertrouwen bouwen we lokaal op, met een gemeente die klaar staat voor de burger en blijft innoveren.

Ook in Zoetermeer komt dakloosheid voor. Nieuw Sociaal Contract kiest voor wonen als basis. Eerst een dak boven het hoofd, daarna begeleiding; niet andersom. Voor jongeren betekent dit snelle toegang tot kleinschalige woonvormen met begeleiding naar werk, onderwijs en herstel van vertrouwen. Voor gezinnen en kinderen geldt dat

deze nooit dakloos mogen zijn. We willen huisuitzettingen voorkomen, door vroeg-signalering van schulden, intensieve samenwerking met woningcorporaties en tijdelijke opvang die daadwerkelijk tijdelijk is.

Wat Nieuw Sociaal Contract wil:

- a) **Gemeentelijk armoedebeleid** is bedoeld om in individuele gevallen maatwerk te leveren. De veelheid aan lokale regelingen moet minder en eenvoudiger. Gemeentelijk armoedebeleid is het sluitstuk van het inkomensbeleid van het Rijk.
- b) De gemeente voert zo veel mogelijk onderdelen van de **armoede- en schuldenaanpak** zelf uit. Wanneer taken toch worden uitbesteed gebeurt dat bij voorkeur aan organisaties zonder winstoogmerk of aan vrijwilligersorganisaties.
- c) De gemeente moet gericht en actief **mensen met geldzorgen** helpen. Niet afwachten tot mensen om hulp vragen, maar er zelf op afstappen. Gemeenteambtenaren of andere functionarissen gaan de wijk in, op huisbezoek, zodat niemand buiten beeld blijft. Te veel mensen met geldzorgen weten niet dat ze recht hebben op financiële ondersteuning of durven die uit angst niet aan te vragen.
- d) De gemeente moet er alles aan doen om drempels voor het aanvragen van **financiële ondersteuning** en andere ondersteuningsregelingen voor mensen in armoede weg te nemen. Daarbij kan een integrale aanpak samen met lokale partners (zoals scholen en welzijnsorganisaties) helpen.
- e) Wie in de **bijstand** zit, krijgt automatisch alle relevante gemeentelijke regelingen, zoals aanvullende-bijstandsregelingen – toegekend, zonder extra formulieren.

- f) **Mensen met schulden** moeten binnen twee weken een intake en een plan krijgen, er moet regie worden gevoerd, met één loket en één aanspreekpunt. Er moet één mailadres, één telefoonnummer, één digitale ingang voor alles en één fysiek loket voor alle hulpvragen rondom armoede en schulden zijn. Dit één-loket-beleid zorgt ervoor dat het aan tafel krijgen van de juiste hulpverlener de taak van de gemeente wordt en niet van de burger.
- g) Bij schrijnende gevallen waarbij geen sprake is van ernstige verwijtbare schuld neemt de gemeente **schulden** over en verhaalt die op de veroorzaker. Voor jongeren tussen 18 en 27 jaar met problematische schulden moet Zoetermeer aangesloten blijven bij het Jongerenperspectieffonds.
- h) Wij willen dat bij **bezuinigingen** doelgroepen die in armoede leven zoveel mogelijk worden ontzien, met name om de bestaanszekerheid van inwoners te beschermen.
- i) Ook binnen de **sociale zekerheid** en zorg kijken we hoe de stijgende kosten in de hand kunnen worden gehouden. Maar we accepteren geen bezuinigingen die de toegankelijkheid en solidariteit van het stelsel uithollen of ten koste gaan van de bestaanszekerheid van kwetsbare mensen.
- j) Een betrouwbare uitvoering is essentieel voor het functioneren van de **sociale zekerheid**. Burgers moeten bij elk besluit (beschikking) van de overheid (binnen een wettelijke termijn) recht hebben op persoonlijk contact met de overheid, per e-mail, telefonisch of in persoon, inclusief een duidelijke toelichting.
- k) Wij willen een **'recht op vergissen'**. Iedereen kan een foutje maken, maar wetten en regels gaan nu bijna automatisch uit van fraude. We kiezen voor

een reëel en menselijk uitgangspunt: één vinkje verkeerd zetten mag niet leiden tot sociaal onrecht – ook niet in Zoetermeer.

- l) We willen dat de gemeente een **onafhankelijk sociaal noodfonds** faciliteert. De beheerders van het noodfonds kunnen, los van wet- en regelgeving, bedragen en leningen uitgeven aan mensen in schrijnende situaties.
- m) We moedigen **onderlinge en informele hulpverlening** in de vorm van giften of boodschappenhulp aan. We willen dat de regels die mensen korten op hun uitkering als zij steun of (financiële) hulp krijgen van familie, vrienden of buren worden geschrapt.
- n) De gemeente sluit zo veel mogelijk **collectieve verzekeringen** af voor mensen die een bijstandsuitkering ontvangen. Naast de zorgverzekering kan gedacht worden aan verzekeringen voor inboedel, auto of huisdieren.
- o) De gemeente voorziet zelf in **postadressen voor dak- en thuislozen** en accepteert ook een functionerend e-mailadres dat regulier wordt beantwoord als digitaal postadres.

2 Sneller bouwen, beter wonen

Dorpen en steden zijn alleen levende samenlevingen als er voldoende woon-gelegenheid is en de noodzakelijke voorzieningen op orde zijn. De gemeente zorgt daarvoor. Woningnood vraagt om daden. Nieuw Sociaal Contract wil dat gemeenten sneller bouwen en beter nadenken over de toekomst. Van dorp tot stad: wonen moet betaalbaar en bereikbaar zijn.

Woningbouw stokt vaak door trage procedures, ingewikkelde regelgeving, een gebrek aan bouwlocaties en onvoldoende visie. Koophuizen zijn er amper en het aanbod dat er is, is voor veel inwoners niet te betalen. Van de sociale huurmarkt wordt men verdrongen of men komt hiervoor niet in aanmerking. Private huur is veel te duur. Mensen met meer geld kopen huizen voor het oog van de lokale jeugd weg. Jongeren wonen tot ver in de dertig bij hun ouders of vertrekken naar overbetaalde zolderkamers in andere steden, om nooit weer terug te keren naar Zoetermeer.

Nieuw Sociaal Contract wil tempo én kwaliteit. Bouwen voor jongeren, starters en ouderen. Er dienen eerlijke regels voor woningtoewijzing te zijn waarbij eigen inwoners in de meeste gevallen voor gaan. Mensen met een hoog inkomen die in sociale woningen wonen kunnen om tal van redenen niet doorstromen naar duurdere koop- of huurwoningen. Om dit tegen te gaan en de doorstroom te bevorderen dienen deze bewoners voorrang te krijgen bij de toewijzing van een andere woning. Daarbij zet Nieuw Sociaal Contract sterker in op het realiseren van passende en toegankelijke woonvormen voor ouderen, zodat wie wil doorstromen ook daadwerkelijk de mogelijkheid krijgt. Dit helpt ouderen comfortabel en geschikt te wonen, en creëert tegelijkertijd meer ruimte voor starters op de woningmarkt.

Wonen gaat niet alleen over nieuwe huizen bouwen, maar ook over beter gebruikmaken van wat er al is. Flexwoningen en creatieve woonvormen moeten mogelijk zijn en vergunningen moeten zo snel mogelijk worden verstrekt. Met creativiteit en slimme oplossingen kunnen we zorgen dat meer mensen een plek vinden. Nieuw Sociaal Contract wil dat iedereen, van jong tot oud, een passende en betaalbare woning kan vinden in zijn of haar eigen gemeente. Samen met

woningcorporaties en zorgpartners moet de wooncrisis worden aangepakt, met speciale aandacht voor sociale huur en woningen voor middeninkomens.

Ook in Zoetermeer is woningbouw een groot thema. De stad is tot aan de gemeentegrenzen volgebouwd of duurzaam bestemd voor wijkparken of ander groen (zoals de Zoetermeerse Meerpolder). Er is nauwelijks nog ruimte voor verdere uitbreiding; alle groei aan woningbouw moet komen uit inbreiding (bouwen binnen de bestaande bebouwde kom). Daarbij heeft Zoetermeer verschillende oudere nieuwbouwwijken (uit de jaren '70 en '80) die op diverse aspecten, zoals sociale cohesie, ruimtelijke omgeving en leefplezier, achterop raken bij de nieuwere wijken.

Tot 2040 moeten er zo'n 16.000 woningen worden gebouwd in diverse wijken en voor de verschillende doelgroepen. Hierbij wordt voornamelijk ingezet op het nieuwbouwproject 'Entree', dat de helft van dat aantal woningen moet gaan bevatten. Er zijn kortgeleden meerjarige prestatieafspraken gemaakt met woningbouwcorporaties en huurdersorganisaties. Dat zijn echter voornemens en dus niet bindend. De gemeenteraad zal erop moeten toezien dat die afspraken worden nagekomen.

Wat Nieuw Sociaal Contract wil:

- a) **Vergunningen** voor kansrijke woningbouwlocaties moeten binnen zes maanden door de gemeente zijn afgegeven.
- b) Om meer woonruimte te creëren stimuleren wij het **splitsen van woningen**, het 'optoppen' van gebouwen, het 'aanplakken' van woningen en het 'uitbouwen van plinten' door hier actief aandacht aan te geven in de gemeente.
- c) **Leegstand** van woonruimtes of van gebouwen die tot woonruimtes kunnen worden omgebouwd die langer duurt dan zes maanden moet door de gemeente steviger worden aangepakt.
- d) Het moet eenvoudiger worden om een **tijdelijke woonunit** neer te zetten bij een bestaande woning. Met name voor de zorg voor eigen familie is

deze mogelijkheid wenselijk. Een vergunning hiervoor moet op eenvoudige wijze kunnen worden aangevraagd en moet binnen zes maanden door de gemeente worden verstrekt.

- e) We moedigen **collectieve woonvormen** aan, zoals wooncoöperaties, collectief particulier opdrachtgeverschap en geclusterde woonvormen voor ouderen.
- f) Zoetermeer draagt in de landelijke verdeling naar verhouding van het eigen inwoneraantal bij aan de huisvesting voor **asielzoekers**, statushouders en Oekraïense vluchtelingen; niet meer en niet minder.
- g) We willen **natuurversterkend bouwen** waar dat mogelijk is. Bij de aanleg van nieuwbouwwijken nemen we (bestaande) bomen en struiken al vanaf de ontwerpfase mee. Zo zorgen we voor meer biodiversiteit, recreatiemogelijkheden en behoud van een groene leefomgeving. Bij nieuwbouw, verbouwing of renovatie wordt de bestaande natuur in de directe omgeving zo veel mogelijk ontzien en behouden.
- h) Bij het bouwen of ombouwen van woningen moet er ook **voldoende 'lucht' in de stad** blijven. De hoeveelheid buitenruimte en groen moet in verhouding blijven met het bebouwde deel van de stad. De leefbaarheid mag niet onder druk komen te staan vanwege de gewenste bebouwing. Kwantiteit én kwaliteit!
- i) In de **Zoetermeerse Meerpolder** mag niet worden gebouwd. Ook gróen erfgoed mag niet worden aangetast.
- j) Net over de Zoetermeerse gemeentegrens wordt aan de oostelijke kant (Lansingerland) en zuidelijke kant (Pijnacker-Nootdorp) van de stad **woningbouw aangelegd** die nauw aansluit op de Zoetermeerse woonwijken en juist ver afgelegen is van de woonkernen in die andere gemeentes. Wij willen laten onderzoeken of die gebieden bij de gemeente Zoetermeer kunnen worden getrokken.

- k) **Nieuwe woonwijken** of -buurten moeten gemengd worden gebouwd: tweederde betaalbare woningen (koop en 'middenhuur') en eenderde sociale huur.
- l) Wij willen er op toezien dat de **meerjarige prestatieafspraken** met woningbouwcorporaties en huurdersorganisaties worden nagekomen, zoals het daadwerkelijk aansluiten van te bouwen woningen op de behoeftes van senioren.
- m) De gemeente richt haar aandacht nu op slechts één van **oudere nieuwbouwwijken** (uit de jaren '70 en '80) tegelijk. Wij willen dat de gemeente parallel gaat plannen: dat de wijken die aandacht nodig hebben daar niet op hoeven te wachten totdat zij 'aan de beurt zijn'.
- n) Subsidies van de gemeente voor het **verduurzamen van woningen** moeten alleen nog beschikbaar zijn voor huishoudens met een midden- of lager inkomen. Daarnaast ondersteunen we woningcorporaties maximaal bij het verduurzamen van sociale huurwoningen.
- o) Wij willen geen **windturbines** op land en geen zonneparken op landbouwgrond. Wel moet er gezocht worden naar alternatieve en milieuvriendelijke oplossingen.

3 Wie werken kan werkt

Wie kán werken, verdient echte kansen. Gemeenten kijken nu te vaak verkokerd en verwachten te veel van mensen die al genoeg aan hun hoofd hebben. De gemeente heeft een rol in het verbinden van werkzoekenden en werkgevers. Nieuw Sociaal Contract wil maatwerk en samenwerking. Werk is meer dan inkomen – het is ook eigenwaarde en perspectief. Maar de arbeidsmarkt is complex en voor veel mensen onbereikbaar.

Nieuw Sociaal Contract wil dat ook Zoetermeer samenwerkt met onderwijs, werkgevers en sociale ontwikkelbedrijven. Mensen die kort in de bijstand zitten krijgen snelle hulp: directe intake en begeleiding naar werk. Voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt komt er maatwerk: Loonkostensubsidies voor werkgevers, werk op maat en trainingen. Sociale ontwikkelbedrijven worden versterkt. Ze begeleiden niet alleen, maar zorgen ook voor een goede analyse van wat iemand kan. We stimuleren bedrijven die hun maatschappelijke rol nemen en nemen we dat in ogenschouw bij bijvoorbeeld aanbestedingen.

Wat Nieuw Sociaal Contract wil:

- a) Er dient bijzondere aandacht te zijn voor mensen die kort in de **bijstand** zitten: zij moeten zo snel mogelijk geactiveerd worden ('directe activering').
- b) De gemeente vergoedt de kosten voor **(om)scholing en training** voor inwoners met een uitkering, mits er sprake is van een baangarantie en die kosten niet door een andere instantie worden vergoed.
- c) Eenmaal in de vijf jaar moeten mensen die daarvoor in aanmerking komen een beroep kunnen doen op de **bijzondere bijstand** voor het betalen van kosten die verbonden zijn aan het starten van een zelfstandige onderneming.

- d) Bij gemeentelijke aanbestedingen worden aspecten van **maatschappelijk verantwoord ondernemen**, zoals het aannemen van mensen uit de bijstand of het bijdragen aan armoedebeleid of aan integratie, meegenomen in de beoordeling.
- e) Werkgevers en werknemers zijn samen verantwoordelijk voor het op peil houden van kennis en **vakmanschap** en voor 'van werk naar werk'-trajecten bij ontslag.
- f) Het moet voor werkgevers veel aantrekkelijker en eenvoudiger worden om mensen met een **arbeidsbeperking** in dienst te nemen (door omscholing, no-riskpolis, loonkostensubsidie, jobcoaching etc.).
- g) Er moet een **loonkostensubsidie** zijn voor werkgevers die werk op maat bieden voor mensen met een arbeidsbeperking, evenals een vergoeding voor aanpassing van de werkplek.
- h) Bij overheidsopdrachten moeten **mkb-bedrijven** en lokale ondernemers een eerlijke kans krijgen, waarbij niet alleen de prijs telt, maar ook de lokale verankering, de maatschappelijke waarde en duurzaamheid.
- i) Wij willen dat **familie- en gezinsbedrijven** en het midden- en kleinbedrijf (mkb) met zo min mogelijk administratieve lasten worden belast. We willen daarom onder andere scherp kijken naar effectiviteit en doelmatigheid van bestaande lokale regelgeving en bij nieuwe regelgeving een lokale mkb-uitvoeringstoets in te voeren.
- j) In het vestigingsbeleid moet de gemeente zich richten op de bedrijven die een bijdrage leveren aan de **reële economie** (alle economische activiteiten die niet onder de **financiële sector** vallen) en de brede welvaart (breder dan alleen economische welvaart) van Zoetermeer.
- k) Bedrijven mogen alleen **arbeidsmigranten** aannemen als ze echt extra personeel nodig hebben én zelf zorgen voor goede huisvesting. Als er geen huisvesting is geregeld, wordt geen vergunning verstrekt indien deze

nodig is. Anderzijds mag het niet zo zijn dat als een arbeidsmigrant wordt ontslagen, deze direct die huisvesting kwijtraakt. De gemeente moet hier actief op toezien binnen de mogelijkheden die er zijn.

- l) De gemeente moet een meldpunt instellen voor misstanden en een zwarte lijst voor malafide verhuurders en werkgevers hanteren.

4 Kinderen zijn onze toekomst

Hoe vaak zien we niet dat kleine dorpsscholen worden gesloten omdat een koepelbestuur dit een goed idee vindt? Zelfs als de resultaten goed zijn en de school toekomstperspectief heeft. Hiermee wordt niet alleen de school gesloten maar wordt ook het hart uit een deel van de samenleving getrokken. Dat zal nooit terugkeren. Nieuw Sociaal Contract wil dat alle kinderen goed en toegankelijk onderwijs krijgen – en dat dichtbij.

Armoede raakt kinderen hard en vaak blijvend. Nieuw Sociaal Contract wil dat elke school een kindernoodfonds krijgt voor zaken als schoolspullen, kleding of een fiets – maar bijvoorbeeld ook eventueel voor dagelijks een ontbijt. Hiervoor zou ook aanspraak kunnen worden gemaakt op het Nationaal Fonds Kinderhulp. Gemeenten horen gezinnen niet te korten op hun uitkering als bijvoorbeeld oma schoenen voor de kinderen koopt. Informele hulp van familie, vrienden of burens zou nooit moeten worden gezien als inkomen; deze vrijwillige en charitatieve steun zou volledig buiten wet- en regelgeving moeten kunnen blijven.

Kinderen die alleen maar thuiszitten moeten actief worden benaderd en begeleid. Ieder kind heeft het recht om zijn of haar talenten te kunnen ontwikkelen. Nieuw Sociaal Contract wil dat kinderen naar school (kunnen) gaan en wil hen daarbij helpen. Ook zou een kind niet de zorgtaken van een ouder moeten hoeven overnemen als deze bijvoorbeeld langdurig ziek is. Hier zou de gemeente een rol in moeten spelen. Een kind moet kind kunnen zijn. Wij willen dat werk wordt gemaakt van integrale hulp: armoedebeleid, jeugdzorg, WMO en werk & inkomen worden op elkaar afgestemd. Eén gezin, één plan. Zo helpen we gezinnen structureel en bieden we kinderen een betere toekomst. We willen dat kinderen niet alleen uit de armoede komen – maar dat ook de armoede uit het kind verdwijnt.

Jongeren in de jeugdzorg hebben te maken met lange wachttijden, wisselende hulpverleners en een gebrek aan continuïteit. Dat ondermijnt het vertrouwen en vergroot problemen. Momenteel vertoont het gemeentelijke budget voor jeugdzorg een tekort van 13 miljoen euro. Het aantal aanmeldingen blijft toenemen en de

uitstroom neemt af, waardoor de wachtlijsten groeien. De gemeente kan niet goed controleren of contracten met zorgaanbieders volgens afspraak worden nagekomen. Er wordt naar een oplossing gezocht door het sociale domein te reorganiseren, maar onduidelijk is of dat het gewenste effect gaat opleveren. Wij willen dat jongeren die dat echt nodig hebben hulp en perspectief wordt geboden!

Bij dit alles geldt wel dat ouders of verzorgers de eerstverantwoordelijken zijn voor de zorg voor de aan hen toevertrouwde kinderen en verantwoordelijkheid niet kunnen afwentelen op professionele hulpverleners of scholen.

Wat Nieuw Sociaal Contract wil:

- a) In alle daarvoor in aanmerking komende situaties dient sprake te zijn van **één gezin, één plan**: WMO, Jeugd en Werk & Inkomen moeten daarin samenkomen.
- b) We investeren in preventie en **mantelzorgondersteuning**, zoals respijtzorg en trainingen voor mantelzorgers.
- c) Wij willen ons richten op de wachtlijstenproblematiek binnen de **jeugdzorg**, door in- en uitstroom scherp onder de loep te nemen. Jeugdzorg zou moeten worden toegekend op basis van noodzaak, niet als eerste oplossing.
- d) In de strijd tegen **kinderarmoede** krijgen schooldirecteuren de beschikking over een kindernoodfonds waaruit zij, los van wet- en regelgeving, bedragen mogen uitgeven voor noodzakelijke uitgaven voor kinderen die dat nodig hebben, zoals fietsen, schoolspullen of nieuwe kleding. Scholen mogen hiervoor vervolgens geen eigen aanvraagprocedures opzetten.
- e) Er wordt actief beleid gevoerd op **'thuiszitters'**: leerplichtige kinderen die geen onderwijs meer (dreigen te gaan) volgen. Gezinnen worden

benaderd en er wordt actief en creatief meegezocht naar oplossingen. Er dient, samen met onderwijs en zorg, een actieve aanpak te zijn.

- f) We willen dat er voldoende **capaciteit** is om groeiende leerlingenaantallen die op scholen afkomen op te vangen, vooral in snelgroeiende wijken
- g) **Scholen** dienen duurzaam en toekomstbestendig te zijn. Dat is een gedeelde verantwoordelijkheid van de gemeente (realisatie en capaciteit) en het betreffende schoolbestuur (beheer en exploitatie). We stimuleren de renovatie en nieuwbouw van scholen die energiezuinig en circulair zijn.

5 De gemeente is er voor de inwoners – niet andersom!

Wij willen het vertrouwen in de gemeentelijke overheid herstellen – en dat begint met goede hulp aan haar burgers en een overheid die haar eigen burgers weer vertrouwt en luistert naar de problemen die er spelen. De gemeente is de bestuurslaag die het dichtst bij de burger staat. Alleen echte invloed van burgers op het gemeentebestuur leidt tot vertrouwen. In armoedebestrijding, sociaal beleid en goede huisvesting draait het niet om mooie verhalen, maar om concrete maatregelen, praktische oplossingen, geen onnodige regels. Dat kan ook mede door burgers zelf worden ingebracht, gedragen en getoetst – en eventueel worden uitgevoerd, waarbij de gemeente waar nodig ondersteunt met snelle en toegankelijke dienstverlening, zowel digitaal als fysiek. We willen overheidsinstanties toegankelijker, begrijpelijker en nabijer maken. Op deze manier kunnen (ook kwetsbaardere) burgers goed deelnemen aan de samenleving.

Ook Zoetermeer krijgt te maken met het ‘ravijnjaar’: minder geld van het Rijk, is het niet dit jaar (2026), dan wel de komende jaren. Door het uitblijven van (extra) structurele financiële rijksbijdragen dreigt een financieel tekort van ruim 25 miljoen euro (op een totale begroting van 560 miljoen euro). Er zal dan bezuinigd moeten worden. Dat raakt zowel de algemene voorzieningen als specifieke taken zoals jeugdzorg en Wmo. Wij willen echter niet dat bij bezuinigingen kwetsbare doelgroepen worden geraakt.

Wat Nieuw Sociaal Contract wil:

- a) Communicatie met de overheid dient altijd in **duidelijk en begrijpelijk Nederlands** te zijn opgesteld. Er komt een loket waar burgers onbegrijpelijke brieven van de gemeente naartoe terug kunnen sturen, zodat de gemeente een begrijpelijker brief kan opstellen.
- b) In brieven en e-mails van de gemeente staan altijd de **contactgegevens** van degene die de brief of mail heeft opgesteld, zodat burgers bij vragen en opmerkingen persoonlijk contact kunnen opnemen. Als de juiste

medewerker niet beschikbaar is om vragen te beantwoorden kan direct een afspraak worden gemaakt door wie en wanneer de vraag wél kan worden beantwoord.

- c) **Fysieke contactmogelijkheden** op gemeentehuizen en bij informatiepunten in openbare bibliotheken moeten beschikbaar zijn en blijven, voor oud en jong. We moeten voorkomen dat de gemeente zich achter een digitale muur verschuilt en niet langer zichtbaar en benaderbaar is.
- d) **Gemeenteambtenaren** moeten hun uiterste best doen om snel, duidelijk en klantvriendelijk op te treden. Snel bijvoorbeeld op het gebied van vergunningverlening. Duidelijk bijvoorbeeld rond informatie- en inspraakbijeenkomsten. Klantvriendelijk bijvoorbeeld door bij verzoeken door inwoners, bedrijven en dergelijke méé te denken (zoeken naar mogelijkheden hoe iets wél kan) in plaats van 'tegen te denken' (uitleggen waarom iets volgens de regels niét kan).
- e) Wij willen – liefst in iedere wijk – een fysiek '**Huis van de Wijk**'. Hier kunnen wijkbewoners elkaar ontmoeten, is er ruimte voor kunst, cultuur en ontspanning, voor informatie en kennis, voor zorg en welzijn, om te (net)werken, voor ontwikkeling, participatie en zelfredzaamheid, en voor maatschappelijk ondernemen. Een bibliotheekvestiging kan een belangrijke ruggengraat voor een Huis van de Wijk zijn.
- f) De gemeente biedt zo veel mogelijk ruimte aan **lokale en regionale burgerinitiatieven** en zorgt dat betrokken medewerkers vanuit de gemeente dit ondersteunen. Daarbij kan de gemeente afspraken maken met de bedenkers van burgerinitiatieven om publieke taken deels over te nemen en biedt daarbij (financiële) ondersteuning aan. Dit kunnen bijvoorbeeld bijeenkomsten voor eenzame ouderen, schoonmaakacties, persoonlijke schuldhulpverleningsgesprekken of buurtfeesten zijn.
- g) De gemeente biedt maximale ruimte voor het **Right to Challenge**. Als een groep (georganiseerde) bewoners denkt dat zij een taak van de gemeente

anders, beter, slimmer en/of goedkoper kan uitvoeren, moet de gemeente daarover met hen in gesprek gaan.

- h) Werknemers van de gemeente of burgers die misstanden bij de gemeente melden, moeten als **klokkenluider** goed beschermd worden. De gemeente stelt een burger-vertrouwenspersoon aan bij wie, eventueel onder geheimhouding, vermoedens van integriteitsschending gemeld kunnen worden. Daarnaast moet de gemeente meldingen van misstanden serieus en voortvarend oppakken, zodat problemen daadwerkelijk worden hersteld en niet blijven liggen.
- i) Nieuw Sociaal Contract wil dat bij **bezuinigingen** kwetsbare doelgroepen zoveel mogelijk worden ontzien, met name om de bestaanszekerheid van inwoners te beschermen.
- j) Bezuinigingen moeten zo min mogelijk worden gerealiseerd door middel van de **'kaasschaafmethode'** (alle onderwerpen met hetzelfde percentage bezuinigen), maar juist worden gebaseerd op nauwkeurige beschouwing per onderwerp.
- k) Wij zijn voorstander van uitgaven die leiden tot besparingen op andere posten (**'zichzelf terugverdienen'**), zoals bij het re-integreren van inwoners met een bijstandsuitkering en bij energiebesparende mogelijkheden voor gemeentelijke gebouwen. In voorkomende gevallen zou vooraf een maatschappelijke-kosten-baten-analyse gemaakt kunnen worden.
- l) **Coalitieakkoorden** moeten zich beperken tot hoofdlijnen van beleid. Ze hoeven niet precies vast te leggen hoe de doelen bereikt zullen worden. Er moet voor de gemeenteraad ruimte zijn om in een debat invulling te geven aan de activiteiten die moeten worden uitgevoerd om het doel te bereiken. Ook moet er ruimte zijn om op een later moment in te spelen op

veranderende omstandigheden en met aanvullende initiatieven te komen.
Geen dichtgetimmerde afspraken dus!

6 Een schone gemeente

Een schone gemeente bouw je samen – met duidelijke afspraken, snelle reacties vanuit de overheid en ruimte voor bewoners om mee te doen. En dat begint op straat. Een fijne leefomgeving is schoon, heel en veilig. Straatverlichting die werkt; speelplekken zonder zwerfafval; wegen en stoepen zonder gaten of losliggende tegels. En buurten en routes waar mensen zich thuis én veilig voelen – overdag én 's avonds.

Een betrouwbare overheid zorgt voor basiszaken die op orde zijn. Dat begint met goed onderhoud van de openbare ruimte. Maar ook met handhaving die zichtbaar en aanspreekbaar is. Inwoners moeten zich gehoord voelen wanneer zij melding maken van overlast, verloedering of onveiligheid. En de gemeente moet zorgen voor snelle opvolging van vragen, aanvragen en verzoeken.

De mobiliteit en bereikbaarheid van en naar Zoetermeer is, zowel met het OV als met eigen vervoer, naar het oosten (Gouda; Utrecht) en het westen (Den Haag) goed te noemen. Ook naar het noorden (Leiden; Amsterdam) is de bereikbaarheid met het OV verbeterd. Naar het zuiden (Rotterdam) kan de verbinding echter beter.

Wat Nieuw Sociaal Contract wil:

- a) **Meldingen** van kapotte straatverlichting, zwerfafval of vernielingen worden binnen 48 uur opgepakt door de gemeente.
- b) De gemeente doet jaarlijks in iedere wijk samen met bewoners een **wijkscan** ten behoeve van structureel onderhoud van wegen, stoepen en openbare ruimte.
- c) **Verloederde panden** of ongebruikte gebouwen worden sneller aangepakt via handhaving of herbestemming.

- d) **Speelplekken**, groenvoorzieningen en parkeerplekken en dergelijke openbare ruimtes moeten goed worden onderhouden en zijn afgestemd op de behoeften van de doelgroep en de wijk.
- e) Er moet meer **toezicht** zijn op afvaldumping, hondenpoep en foutparkeren – handhaving waar het telt.
- f) Het vernieuwde **bomenbeleid** van de gemeente, waarvoor inwoners een aanvraag kunnen indienen voor snoeien of kappen van een boom waarvan zij overlast ondervinden, is ondoorzichtig en voldoet niet. Dit beleid moet zodanig worden aangepast dat alleen een meerderheid van direct betrokkenen bepalend is voor een weloverwogen beslissing.
- g) Er zijn **wijkteams**, bestaande uit een medewerker van de gemeente en bewoners van de wijk, met een vast aanspreekpunt per buurt, zichtbaar en bereikbaar voor bewoners. Iedere wijk moet een wijkteam hebben en houden.
- h) Wij willen een extra **ontsluitingsweg** voor autoverkeer vanuit de wijk Oosterheem. De aansluitingen op Oostweg en Australiëweg, plus de Zegwaartseweg zijn, met name naar het noorden, niet voldoende om het verkeer op spijtijden de wijk in of uit te krijgen.
- i) Wij willen dat de **RandstadRail** vanaf station Lansingerland-Zoetermeer wordt doorgetrokken om aan te sluiten op het traject van de RandstadRail naar Rotterdam.
- j) Goede mogelijkheden om de **fiets** te pakken dragen bij aan bereikbaarheid, gezondheid en duurzaamheid. Met name bij OV-knooppunten moeten voldoende fietsenstallingen zijn.
- k) Er moeten **veilige routes** zijn voor voetgangers en fietsers, vooral rondom scholen en voorzieningen.

7 Een veilige gemeente

Een veilige gemeente bouw je samen – met duidelijke afspraken, snelle reacties vanuit de overheid en ruimte voor bewoners om mee te doen. We zetten in op buurten waar mensen elkaar kennen, aanspreken en ondersteunen. Waar jongeren perspectief hebben en niet in de criminaliteit belanden. Waar buurtpreventie, wijkagenten en wijkteams zichtbaar samenwerken met inwoners.

Jongeren komen steeds vaker en jonger in aanraking met criminaliteit. Ze zwichten voor de verleiding van snel geld en plegen daardoor strafbare feiten. Er is een persoonsgerichte, preventieve aanpak nodig met aandacht voor de rol van het hele netwerk rondom de jongere: ouders, scholen, sportverenigingen, politie en bijvoorbeeld jongerenwerkers. Ook ervaringsdeskundigen (zoals ex-gedetineerden) moeten worden ingezet voor preventie.

Wat Nieuw Sociaal Contract wil:

- a) Er moeten voldoende **wijkagenten** in Zoetermeer zijn. Zij zetten zich in voor de veiligheid en leefbaarheid van wijken en dorpen. We willen dat zij – zoals ook de bedoeling is – minimaal 80 procent van hun tijd daadwerkelijk aan hun wijk kunnen besteden. Van belang is dan ook dat ze bekend zijn in de wijk. Zij spelen immers ook een belangrijke rol bij het voorkomen en signaleren van criminaliteit.
- b) Hoewel het een relatief veilige grote stad is, zijn er ook in Zoetermeer grootstedelijke **veiligheidsproblemen**, zoals drugsproductie en -handel, aanslagen met (vuurwerk)bommen, problemen met jeugdgroepen, en toenemende radicalisering. Er moet voldoende aandacht blijven bij de gemeente, de politie en anderen om dergelijke veiligheidsproblemen aan te pakken – en liefst te voorkomen.
- c) Ook **vrouwen en meiden** moeten veilig over straat kunnen gaan. Gemeente en politie moeten er alles aan doen om dat mogelijk te maken. Waar nodig

moet de openbare ruimte daarvoor worden aangepast en overtredingen moeten direct worden aangepakt.

- d) We willen meer aandacht voor en ter voorkoming van **huiselijk geweld** en femicide. Beide zijn geen incidenten, maar structurele maatschappelijke problemen die zichtbaar moeten worden gemaakt en moeten worden aangepakt.
- e) **Gemeentelijke handhavers** krijgen een stevige rol in de strijd tegen ondermijning. Bij signalen van criminele activiteiten grijpt de gemeente in: panden sluiten, vergunningen intrekken en handhaven met de Wet Bibob.
- f) De gemeente ondersteunt **buurtpreventie** en bewonersinitiatieven voor leefbaarheid.
- g) Er moet meer **sociale veiligheid** zijn in het openbaar vervoer en op vervoersknooppunten door goede verlichting, cameratoezicht en samenwerking met vervoerders.
- h) Zogenaamd '**huftergedrag**': asociaal, onbeschoft of roekeloos gedrag, in het verkeer, op straat of elders, dat de sociale normen en regels schendt, anderen onnodig hindert of schaadt, of schade of onnodige overlast veroorzaakt, moet hard worden aangepakt – en liefst worden voorkomen.
- i) De overlast van **fat bikes** moet hard worden aangepakt. Dat begint met realiseerbare regels en goede handhaving daarvan.
- j) Er moet worden ingezet op jongerenwerk, sport en een perspectief voor jongeren om overlast en **jeugdoverlast** te voorkomen.
- k) Jongeren die in de **criminaliteit** zijn beland, moeten we toekomstperspectief bieden om snel weer op het rechte pad te komen.
- l) Wij willen dat het verboden blijft om **drugs** te bezitten, te verkopen of te produceren en dat het huidige softdrugsbeleid gehandhaafd wordt. In Zoetermeer is momenteel één verkooppunt voor softdrugs ('*coffeeshop*')

gevestigd. Er komen in Zoetermeer niet meer verkooppunten voor softdrugs bij.

m) Door te ruimhartig overheidsbeleid is gokken, vooral online, geëxplodeerd, wat heeft geleid tot meer gokverslaving, schulden en criminaliteit. De regels voor gokken in casino's, loterijen en sportweddenschappen worden en blijven strikt gehandhaafd.

n) In Zoetermeer zijn momenteel drie casino's gevestigd. Er komen in Zoetermeer niet meer casino's of andere gokgelegenheden bij. Liever zien wij het aantal casino's juist afnemen.

8 Een samenleving met een verhaal

Zoetermeer is meer dan een plek op de kaart – het is een samenleving met een verhaal. De geschiedenis leeft in onze inwoners, en ook in onze gebouwen, straten en gebouwen. Wat eerdere generaties met zorg hebben opgebouwd, dragen wij met overtuiging verder. Onze taal, geschiedenis en tradities vormen de kern van onze samenleving. Ze geven ons richting, verbondenheid en een gevoel van thuis. Daarom kiezen we ervoor om erfgoed te bewaren: van monumenten en oude archieven tot het vertrouwde straatbeeld. Wie zijn wortels kent, kan samen bouwen aan een sterke toekomst.

Maar in onze samenleving draait het niet alleen om stenen, maar juist om mensen. Wat ons bindt zijn de tradities, de feesten, de verenigingen en lokale festivals – momenten waarop je elkaar tegenkomt en samen iets beleeft. Ze geven kleur aan het dagelijks leven en maken dat je je ergens écht thuis voelt. De gemeente moet deze initiatieven ruimte geven. Geen onnodige regels, maar vertrouwen en steun voor wat van waarde is. Want een hechte samenleving bouw je samen, generatie op generatie.

Zoetermeer telt ongeveer 140 sportverenigingen. Die moeten toegankelijk blijven en voldoende ondersteuning krijgen, zoals voor hun huisvesting. Zij vervullen ook een belangrijke functie op andere gebieden, zoals sociale samenhang, eenzaamheidsbestrijding en gezondheidsbevordering.

Onze stad kent een zekere historie van diverse groteske ideeën voor Zoetermeer, zoals het Chinese themapark *Sweet Lake China*, een Forum bij het Nicolaasplein, een parkachtige overkluizing van de A12, de *Holland Outlet Mall* of Centrum West boven op de A12. Terwijl er vele tonnen euro aan onderzoekskosten wegstroomden voelde bijna iedereen al aan ‘dat dat ‘m niet ging worden’. Dat willen we niet meer.

Wat Nieuw Sociaal Contract wil:

- a) We beschermen **waardevolle monumenten**, kerken en kunstcollecties in Zoetermeer. Laten we zuinig zijn op het historische deel van onze stad!
- b) Particuliere eigenaren die **cultuurhistorische elementen** willen restaureren, kunnen rekenen op medewerking van de gemeente en waar mogelijk een financiële tegemoetkoming krijgen.
- c) Ook voor het **cultureel erfgoed binnenshuis** willen we goed zorgen, zoals archieven, historische documenten en objecten. We hebben specifiek aandacht voor lokale verhalen. Waar mogelijk worden archieven ook digitaal ontsloten voor de inwoners.
- d) Waar kansen liggen, herstellen we het **historische straatbeeld** als dat is aangetast door de sloop van bijzondere historische en beeldbepalende gebouwen.
- e) **Namen van straten, pleinen, tunnels en bruggen** hoeven niet te worden veranderd. We mogen trots zijn op ons verleden. Waar nodig kunnen locatienamen van extra historische duiding en context worden voorzien.
- f) We maken ons hard voor het voortbestaan van **lokale tradities** zoals de viering van Koningsdag, 5 mei-tradities, Festival Historisch Zoetermeer en de Geuzendag, en wat lokaal in de gemeente leeft.
- g) We ondersteunen **lokale verenigingen**, zoals sportverenigingen, muziekverenigingen en toneelgroepen. De gemeente voorziet hen snel van vergunningen, faciliteert bij de organisatie van evenementen en biedt, wanneer ze passen bij de lokale identiteit, subsidies.
- h) **Besturen van verenigingen**, vaak bestaande uit vrijwilligers, die het maatschappelijk doel dienen moeten ondersteund, gefaciliteerd en ontzorgd worden. Dus geen verdere verzwaring door overbodige

regelgeving, uitgebreide aanvraagformulieren of ongewenste belastingmaatregelen.

- i) De gemeente moet sneller het gemeentelijke **sportbeleid** vaststellen, zodat sportverenigingen op tijd weten waar ze aan toe zijn. Subsidies moeten meerjarig zijn, zodat de verenigingen bestaanszekerheid hebben en meerjarig beleid kunnen voeren.
- j) Aanvraagformulieren voor **vergunningen** mogen niet langer zijn dan één A4'tje en verleende vergunningen zijn – indien nodig – meerdere jaren geldig.
- k) **Vrijwilligerswerk** dat een maatschappelijk doel dient moet door de gemeente optimaal ondersteund en gefaciliteerd worden.
- l) Als daarin niet vanuit het Rijk of de provincie wordt voorzien, betaalt de gemeente de benodigde **Verklaringen omtrent het gedrag (VOG)** voor de vrijwilligers van verenigingen en stichtingen die een maatschappelijk doel dienen, zoals culturele organisaties en sportclubs.
- m) De gemeentelijke, provinciale en Nederlandse **vlaggen** representeren iedereen in de gemeente en verenigen de inwoners. Deze vlaggen horen te hangen bij of in het stadhuis.
- n) Nieuwkomers in de gemeente die de **Nederlandse taal** niet beheersen krijgen hulp om goed Nederlands te leren en actief mee te doen. De gemeente zorgt ervoor dat er 'Taalmaatjes' of waar nodig taalcursussen beschikbaar zijn en zetten in op integratie via lokale initiatieven en buurtnetwerken.
- o) We willen **geen megalomane en/of onhaalbare projecten** meer in de stad. 'Als iets te mooi lijkt om waar te zijn, dan is het dat meestal ook'. Er mag groot gedacht worden, maar denk goed na over de haalbaarheid voordat er geld aan uitgegeven wordt!

- p) Zoetermeer heeft een hoge stedenbouwkundige kwaliteit, maar moet meer opvallende, beeldbepalende, liefst iconische objecten krijgen (gebouwen; monumenten; kunstwerken; 'street art', muurschilderingen e.d.). Dergelijke aandachttrekkers geven de stad meer bekendheid en een beter imago en komt voor de inwoners de leefbaarheid en sociale binding ten goede. Ook moeten dergelijke al bestaande objecten goed onderhouden worden en behouden blijven.
- q) Wij willen dat de Mandelabrug over de A12 zo snel mogelijk hersteld en opgeknapt wordt, zodat dat weer een gezichtsbepalende, iconische 'landmark' voor Zoetermeer kan zijn.